

dr hab. Krzysztof Kaganek

mgr Joanna Krawczyk

Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie

OCHRONA PRZECIWOŻAROWA JAKO ELEMENT ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA – WYBRANY PRZYKŁAD TURYSTYCZNY

Wstęp

Ogień jest jedną z pierwszych i najważniejszych zdobyczy cywilizacyjnych człowieka. Wykorzystywany od czasów prehistorycznych, jako źródło ciepła i światła stworzył możliwość rozwoju dla społeczeństw kolejnych epok. Każde z nich dokonywało nowych fascynujących odkryć, które z czasem zaczęły tracić pierwotne założenie wykorzystywania ognia. Oprócz podstawowych funkcji zaczęto wykorzystywać go, jako narzędzie terroru i zniszczenia. Natura również dawała o sobie znać – erupcje wulkanów, susze, upadki meteorytów, czy uderzenia piorunów. Wszystko to doprowadziło do zmniejszenia poczucia bezpieczeństwa oraz konieczności zorganizowania systemu odpowiedzialnego za walkę z ogniem i jego następstwami. Dlatego powołano do życia niegdyśszą straż ogniową. Stworzono urzędnictwo przeciwpożarowe, które wciąż są ulepszane. Opracowano system prawny regulujący zagadnienie ochrony przeciwpożarowej oraz otwarto szkoły pożarnicze w celu szkolenia specjalistów zagrożenia pożarniczego. Nie daje to jednak 100% pewności ochrony. Ogień to żywioł. Można go okiełznać, ale nie można nad nim zapanować. Jest śmiertelnie niebezpieczny, trudny do przewidzenia, a mimo to wciąż tak niedoceniany przez człowieka.

W XXI wieku, pomimo znaczącego postępu w dziedzinie technologii pożarniczej, w Polsce straż pożarna interweniuje dziennie około tysiąca osiemdziesięciu razy¹. W roku 2007 w 151 069 pożarach zginęło 622 osób, a rannych zostało 3700². Przy czym wciąż głównym winowajcą pozostaje czynnik ludzki i o ile zwykły człowiek przywiązany do miejsca, w którym żyje jest go całkowicie pewien, to turysta nieświadomy do końca

---

¹ [Http://www.straz.gov.pl](http://www.straz.gov.pl), dostęp: 19 sierpnia 2014 r.

² *Roczna statystyka interwencji za rok 2007*, KG PSP, Warszawa 2007.

niebezpieczeństw, które na niego czyhają w miejscu pobytu, może stworzyć poważne zagrożenie dla siebie i otoczenia, nie zdając sobie przy tym sprawy, iż bezpieczeństwo pożarowe wpływa na ogólne poczucie bezpieczeństwa.

1. Cel pracy

Celem niniejszego artykułu jest sprecyzowanie specyfiki ochrony przeciwpożarowej w sferze turystyki oraz wskazanie jej roli w zapewnieniu bezpieczeństwa na konkretnie wybranym obiekcie związanym z turystyką jakim jest hotel. Wskazanie nowego wymiaru bezpieczeństwa w turystyce powodowane jest koniecznością wszechstronnego podejścia do tematu, a także zasygnalizowania dziedziny odnoszącej się do działalności turystycznej, której do tej pory nie poświęcano zbyt wiele uwagi.

W tak postawionym problemie celem opracowania jest próba odpowiedzi na szczegółowe pytanie: jak są zauważane i postrzegane przez gości hotelowych niektóre elementy ochrony ppoż., takie jak: instrukcje bezpieczeństwa pożarowego oraz zauważalność gaśnic.

2. Metody i techniki badawcze

W celu realizacji tematu pracy zastosowano sondaż diagnostyczny przeprowadzony techniką ankietową wśród 107 gości anonimowego hotelu, położonego na terenie woj. śląskiego. Ankieta dla gości miała na celu zebranie danych dotyczących postrzegania systemu ochrony przeciwpożarowej w obiekcie turystycznym. Kwestionariusz ankiety zawierał pytania dotyczące podstawowego wyposażenia hotelu w urządzenia przeciwpożarowe dostępne dla każdego z gości. Ankieta była anonimowa, co dało większą swobodę wypowiedzi. Pytania w większości miały formę zamkniętą.

3. Bezpieczeństwo i zagrożenie pożarem w turystyce

Bezpieczeństwo jest jedną z najważniejszych wartości w życiu każdego człowieka, w tym podróżującego turysty. Czym tak właściwie jest? Od czego zależy i w jaki sposób wpływa na sferę działalności turystycznej? Jakie zagrożenie dla poczucia bezpieczeństwa stanowi szeroko rozumiane zjawisko pożaru? Odpowiedzi na te pytania zawierają poniższe treści.

4. Pojęcie i zakres bezpieczeństwa

Kiedy słyszymy słowo bezpieczeństwo wiemy, co ono oznacza, ale trudno jest nam podać jego definicję. Jest to pojęcie wielopłaszczyznowe, trudne do sprecyzowania. Słownik języka polskiego podaje definicję: „stan niezagrożenia, spokoju, pewności”³. Jest to sformułowanie bardzo ogólne. Dlatego wyróżnia się osobno pojęcia bezpieczeństwa: zewnętrznego, militarnego, wewnętrznego, obywatelskiego, społecznego, ekonomicznego, ekologicznego, informacyjnego i telekomunikacyjnego (Strategia, 2007, s. 2). Wynika z tego, że bezpieczeństwo jest zjawiskiem różnorodnym, odnoszącym się do wielu dziedzin życia zarówno jednostek jak i całych zbiorowości. Pomimo szerokiego wachlarza zjawisk, do których się odnosi, bezpieczeństwo zawsze związane jest z poczuciem braku zagrożenia, trwałości i stabilności w określonej sytuacji.

Bezpieczeństwo jest również nadzwyczaj istotną wartością, równie wielopłaszczyznową, co samo zjawisko. Z jednej strony jest wartością cywilizacyjną, społeczną, kulturową, polityczną, ekonomiczną, ekologiczną, a z drugiej wartością duchową, egzystencjalną (red. Tyrała, 2000, s. 45). Wbrew pozorom nie jest jednak celem, do którego się dąży dla niego samego. Dąży się do niego ze względu na inne wartości, które zabezpiecza. Nie umniejsza to jednak bezpieczeństwu, gdyż należy ono do wartości najbardziej pożądanych, koniecznych do przetrwania każdej cywilizacji.

Obiektywne warunki i subiektywne pragnienie bezpieczeństwa jest podstawą badań i promocji aktywnego i bezpiecznego życia (Korzeniowski, 2008, s. 48).

5. Zjawisko zagrożenia pożarem

Zagrożenie postrzegane jest powszechnie, jako relacja pomiędzy człowiekiem, a środowiskiem (red. Tyrała, 2000, s. 62). Jest ono odmienne od stanu normalnego, bądź oczekiwanego, z którego wynika subiektywny obraz sytuacji określanej, jako niebezpieczeństwo. Źródeł takich zagrożeń jest wiele, tyle ile lęków i strachu na Ziemi. Jednak istnieje sytuacja, która postrzegana jest przez wszystkich w identyczny sposób – pożar.

Pożar według mini słownika badania przyczyn pożarów jest (Sawicki, 2008):

- niekontrolowanym zjawiskiem palenia się, w miejscu do tego nieprzeznaczonym,

---

³ [Http://www.sjp.pwn.pl/](http://www.sjp.pwn.pl/), dostęp 10 lutego 2014 r.

- ogniem obejmującym z nagłą i niekontrolowaną siłą żywiolu mienie ruchome oraz nieruchome; w sytuacji, kiedy obejmuje jeden lub kilka obiektów, których spalanie realnie i konkretnie zagraża mieniu wielkich rozmiarów,
- spalaniem rozprzestrzeniającym się w sposób niekontrolowany w czasie i przestrzeni, charakteryzowanym przez emisję energii cieplnej, której towarzyszy wydzielanie dymu i/lub płomienia.

Ze zjawiskiem pożaru nierozdzielnie łączy się pojęcie spalania. Jest to skomplikowany proces fizykochemiczny, polegający na oddziaływaniu wzajemnym materiału palnego z powietrzem, w czasie którego uwalnia się ciepło i energia świetlna (Kamiński, 1995, s. 18).

W trakcie pożaru wyróżnić można strefę spalania, która stanowi przestrzeń, w której następuje proces spalania. W niej z kolei można wskazać ognisko pożaru, czyli obszar, gdzie spalanie jest najintensywniejsze (Kamiński, 1995, s. 29).

Zjawiskami towarzyszącymi pożarowi są również strefa oddziaływania cieplnego i strefa zadymienia. Ta pierwsza jest przestrzenią otaczającą strefę spalania, gdzie wydzielane ciepło stwarza zagrożenie dla ludzi oraz niebezpieczeństwo zmiany sytuacji pożarowej (Bielicki, 1996, s. 29). Strefa zadymienia z kolei, stanowi obszar zajęty dymem, w którym prowadzenie działań ratowniczo – gaśniczych stwarza zagrożenie dla życia i zdrowia.

6. Czynności kontrolno-rozpoznawcze a obowiązki właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów turystycznych

Na właścicieli, zarządców oraz użytkowników budynków i obiektów turystycznych nałożono szereg powinności, dzięki którym możliwe jest zachowanie bezpieczeństwa pożarowego. Do obowiązków właścicieli i zarządców zalicza się: wyposażenie obiektu w urządzenia przeciwpożarowe zgodnie z obowiązującymi wymogami, utrzymywanie tych urządzeń w stałej sprawności, poprawne rozmieszczenie instrukcji przeciwpożarowych, znaków bezpieczeństwa. Zakres oznakowania obejmować powinien: drogi ewakuacyjne, z minimum dwoma wyjściami, plan ewakuacji z uwzględnieniem rozmieszczenia urządzeń przeciwpożarowych (gaśnic, wyłączników prądu, drabin ewakuacyjnych, kluczy ewakuacyjnych, zbiorników wodnych i in.). Właściciel musi przestrzegać przepisów oraz wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych. W związku, z czym przygotowuje obiekt do przeprowadzenia akcji ratowniczo – gaśniczej (Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r., Dz. U. nr 147, poz. 1229).

Ponadto właściciele i zarządcy obiektów użyteczności publicznej oraz zamieszkania zbiorowego zobowiązani są do opracowania instrukcji bezpieczeństwa pożarowego. Powinna ona być systematycznie aktualizowana, minimum raz na dwa lata oraz po wprowadzeniu zmian w użytkowaniu obiektu. Instrukcje zatwierdzane są przez właściwego pracownika jednostki ochrony przeciwpożarowej. Elementami muszącymi znaleźć się w treści instrukcji pożarowej są:

- warunki ochrony przeciwpożarowej właściwe dla danej kategorii budynku,
- sposób poddawania konserwacji i przeglądów urządzeń przeciwpożarowych,
- zasady postępowania na wypadek pożaru lub innego zagrożenia,
- szczegółowe zasady wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo,
- warunki sprawdzania organizacji ewakuacji z obiektu,
- sposób zaznajamiania pracowników i użytkowników obiektu z wytycznymi zawartymi w instrukcji.

W gestii użytkowników pozostaje wyłącznie zapoznanie się z przepisami obowiązującymi w danym obiekcie oraz ich bezwzględne przestrzeganie. Przyczynia się to do zachowania bezpieczeństwa, a także ułatwia ewakuację w przypadku zaistnienia zagrożenia.

W celu sprawdzenia przestrzegania przepisów ochrony przeciwpożarowej Państwowa Straż Pożarna przeprowadza czynności kontrolno – rozpoznawcze, polegające na sprawdzaniu stanu bezpieczeństwa w budynkach zamieszkania zbiorowego, budynkach użyteczności publicznej oraz na terenach leśnych.

Kontrole przeprowadzane są przez strażaków PSP lub inne osoby posiadające odpowiednie wykształcenie oraz wiedzę konieczną do skontrolowania danego obiektu. Kontrolujący ustala stan ochrony przeciwpożarowej obiektu na podstawie zebranych materiałów dowodowych, a kontrolowany ma obowiązek udzielić mu wszystkich niezbędnych informacji i wyjaśnień, umożliwić dostęp do kontrolowanego obiektu oraz stworzyć sprzyjające warunki do pracy – możliwość samodzielnego przemieszczania się, dostęp do dokumentacji, a także użyczyć środków technicznych (Rozporządzenie ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 października 2005 r., Dz. U. nr 255, poz. 1934).

Zakres przeprowadzanej kontroli obejmuje (Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. Dz.U. nr 12, poz. 68):

- kontrolę przestrzegania obowiązujących przepisów przeciwpożarowych,
- ocenę zgodności zastosowanych rozwiązań technicznych z wymogami ochrony przeciwpożarowej,
- ocenę zgodności obiektu z projektem budowlanym,

- określenie możliwości i warunków do przeprowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczej,
- rozpoznanie miejscowych zagrożeń,
- wstępne określenie przyczyn powstania pożaru oraz okoliczności jego rozprzestrzeniania się.

Rocznie Państwowa Straż Pożarna przeprowadza kontrolę blisko 50 tys. budynków użytkowych, stwierdzając około 90 tys. nieprawidłowości. W celu poprawy bezpieczeństwa komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej wydaje ponad 20 tys. nakazów usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości (Ratajczak, 2005, s. 10), a także nakazów wstrzymania prac, używania maszyn, urządzeń, eksploatacji budynków lub ich części, gdy stwierdzone uchybienia stanowią zagrożenie oraz potencjalną przyczynę pożaru.

7. Ochrona przeciwpożarowa – wybrany przykład w turystyce

Turystyka, jako zjawisko interdyscyplinarne związana jest z wieloma czynnościami i miejscami. W związku z tym i ochrona przeciwpożarowa w turystyce obejmuje szeroki zakres działalności. Konieczne jest zapewnienie bezpieczeństwa nie tylko turystom zwiedzającym jakieś obiekty, ale i biorącym udział w imprezie masowej, czy przebywającym na jakimś obszarze. Przy czym obowiązkiem jest zapewnienie ochrony przed pożarem zarówno ludziom, jak i miejscom, które są wykorzystywane w turystyce ze względu na swoją ogromną wartość naturalną, czy kulturową.

8. Wyniki badań empirycznych

Dla zobrazowania wyżej przytoczonych zagadnień teoretycznych przeprowadzono badania empiryczne, których głównym celem było zbadanie postrzegania wybranych elementów ochrony przeciwpożarowej w hotelu przez gości.

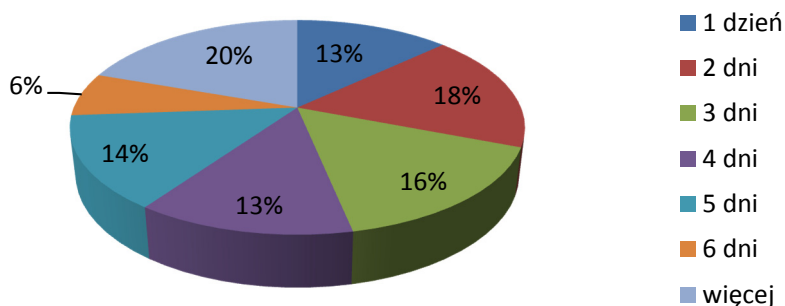
W okresie od 8 do 28 lutego 2010 roku przeprowadzono badania ankietowe w jednym z hoteli w okolicach miasta Tychy. Na wyraźną prośbę kierownictwa hotelu, jego nazwa oraz lokalizacja nie mogą zostać ujawnione.

Hotel, w którym przeprowadzono badania składa się z parteru i trzech kondygnacji nadziemnych. Dysponuje 70 pokojami, mogącymi przyjąć do 240 gości. Powierzchnię parteru zajmują: recepcja, restauracja, kuchnia oraz związane z nią pomieszczenia gospodarcze, cztery pokoje dla osób niepełnosprawnych oraz pozostałe pomieszczenia dostępne wyłącznie dla pracowników. Na każde piętro prowadzą trzy klatki schodowe,

będące równocześnie drogami ewakuacyjnymi oraz dwie windy⁴. Piętra, jako te najpełniej dostępne do użytku gości wyposażone są w trzy gaśnice pianowe, hydrant wewnętrzny, dźwiękowy system ostrzegawczy (DSO), oświetlenie awaryjne oraz liczne czujniki dymu. Dodatkowo każde piętro wyposażone jest w oznakowanie ewakuacyjne, plan ewakuacji oraz instrukcję postępowania na wypadek pożaru. Za hotelem znajduje się droga pożarowa oraz jeden z dwóch hydrantów zewnętrznych. Wszystkie oznaczenia są zgodne z Polskimi Normami i wymogami postanowień Ustawy o ochronie przeciwpożarowej i przepisów szczegółowych.

Badania ankietowe wśród gości przebywających w hotelu przeprowadzone zostały na grupie 107 osób. 49% ankietowanych stanowiły kobiety. Zaś pozostałe 51% to mężczyźni. Wyształcenie i miejsce zamieszkania badanych pozostają bez wpływu na podawane odpowiedzi, dlatego w opracowaniu wyników badań oparto się na płci i długości pobytu, jako na czynnikach determinujących pewne postawy. Podstawowym celem badań było ukazanie stanu świadomości gości hotelowych na temat istnienia i funkcjonowania systemu ochrony przeciwpożarowej w hotelu.

Rys. 1. Długość pobytu gości hotelowych

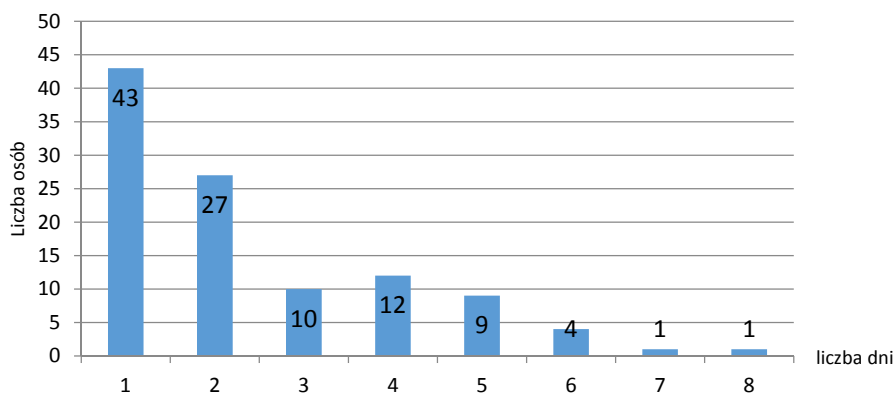
Źródło: opracowanie własne

Kwestionariusz ankiety rozpoczyna się pytaniami na temat długości oraz dnia pobytu, w którym przeprowadzane było badanie. Ma to znaczenie dla podawanych w dalszej części ankiety odpowiedzi. Wysoki odsetek reprezentują krótkie pobyty, od 1 do 3 dni – 47%.

⁴ Korzystanie z wind w czasie pożaru jest surowo zabronione.

33% ankietowanych planowało pozostać w hotelu przez okres od 4 do 6 dni. Pozostałe 20% przebywało w hotelu przez okres od 7 do 11 dni (rys. 1).

Rys. 2. Dzień pobytu w hotelu, w którym została przeprowadzona ankieta

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z rys. 2, największa liczba badanych osób przebywała pierwszy dzień w hotelu. Były to osoby planujące pobyt jednodniowy, jak i dłuższy. Obserwuje się również wysoki odsetek pobytów w drugim dniu. Można wnioskować, że osoby planujące pobyt 1, 2, 3 dniowy są przejazdem lub podróżują w sprawach służbowych, co z kolei pozwala sądzić, że osoby takie skupiają się wyłącznie na celu swojego przyjazdu. Jest to logiczne, ponieważ ograniczona ilość czasu uniemożliwia im dokładne poznanie środowiska. Nadmiar zajęć oraz skupienie uwagi na sprawach niezwiązanych bezpośrednio z pobytem wpływa na zmniejszenie percepcji otoczenia hotelowego. Nie pozostaje to bez wpływu na wyniki badań.

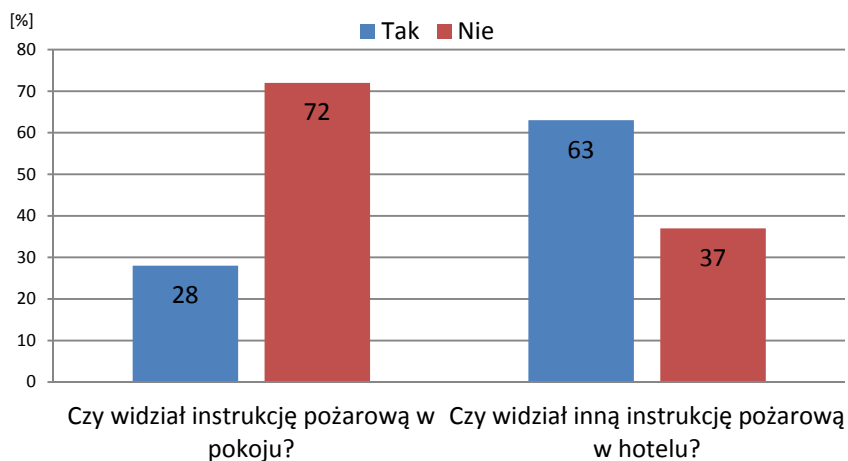
Zaraz po przybyciu do hotelu zmierza się w kierunku recepcji, to tam znajduje się instrukcja bezpieczeństwa pożarowego, o której traktowało pytanie w ankiecie o „inne instrukcje bezpieczeństwa pożarowego w hotelu”. Pytanie to zawierało tak zwane drugie dno, ponieważ spostrzeżenie innych instrukcji, ze względu na ich lokalizację było utrudnione. Pytanie odwoływało się zatem do uczciwości i zaangażowania ankietowanych w badania. Określenie miejsca, gdzie ankietowani mogli spotkać się z instrukcją pożarową przyniosłoby mniejsze efekty. Przy takim wskazaniu, każda osoba, która prze-

bywała w danym miejscu nabiera przekonania, że musiała to widzieć, mimo że nie zawsze to pamięta. Uogólniona forma pytania pozwoliła na uzyskanie rzeczywistych odpowiedzi. Z których wynika, że 67% ankietowanych zauważyło recepcyjną instrukcję. Prawdopodobnie zapoznali się z nią w trakcie oczekiwania na zameldowanie lub przy okazji innych kontaktów z pracownikami recepcji.

Po zameldowaniu się na recepcji, goście zmierzają do pokoi. Dwoma różnymi drogami – windą lub schodami, w zależności od upodobań. Po dotarciu do pokoju i rozpakowaniu swoich rzeczy zazwyczaj ogląda się pokój, sprawdza łazienkę, otwiera szafy, sprawdza miękkość łóżka. W trakcie tej krótkiej „wizji lokalnej” można się natknąć na regulamin użytkownika pokoju z instrukcją bezpieczeństwa pożarowego. W badanym hotelu ma ona formę zbindowanej książeczki, w której zawarte są wszystkie podstawowe informacje o ofercie, numerach na recepcję oraz postępowaniu na wypadek pożaru. Jednak zaledwie 28% ankietowanych przeczytało te informacje dokładnie. Ponieważ tylko tyłu z nich odpowiedziało pozytywnie na pytanie dotyczące znalezienia instrukcji w pokoju (rys. 3).

Rys. 3. Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego w świadomości gości hotelowych

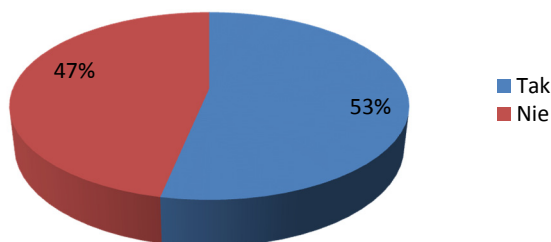

Źródło: opracowanie własne

To liczba o 35% mniejsza od tej określającej liczbę osób, które widziały inne instrukcje. Osoby, które zadeklarowały odpowiedź pozytywną to 16% mężczyzn i 12% kobiet. Ciekawym jest fakt, że wszyscy planowali w hotelu pobyt dłuższy niż 5 dni. Można z tego wnioskować, że wraz ze wzrostem długości pobytu rośnie potrzeba zapewnienia poczucia bezpieczeństwa.

W trakcie wspomnianej wcześniej drogi do pokoju goście mają okazję napotkać na korytarzu urządzenia przeciwpożarowe, w tym gaśnice. Na pytanie o zauważenie gaśnicy na piętrze, na którym było się zakwaterowanym, niewiele ponad połowa gości odpowiedziała pozytywnie. Większość pozytywnych głosów odnotowano wśród mężczyzn, którzy w hotelu spędzili już co najmniej 2-3 dni z 4-6 dniowego pobytu. 47% odpowiedzi negatywnych, z czego 60% wśród kobiet wskazuje, iż nie wszyscy je zauważali. Jedynym wytłumaczeniem takiego stanu rzeczy jest dzień pobytu. W tym przypadku były to osoby spędzające w hotelu jeden lub dwa dni, a będące w pierwszym dniu swojego pobytu. Jednak mimo to jest to dość zaskakujące, gdyż prawdopodobieństwo odnotowania obecności gaśnic jest większe w okolicach, w których spędzamy więcej czasu (np. w drodze do pokoju). Przy czym zaznaczyć należy, iż przy każdym wejściu na piętro umieszczona jest jedna gaśnica, czyli w sumie trzy. Dodatkowo rozmieszczone są tak, aby dojście do nich nie było dłuższe niż dystans 30 m. Gaśnice są umieszczone w miejscach widocznych i dostępnych, w związku z czym w 100% były widoczne. Czynnikiem zmniejszającym zauważalność urządzeń przeciwpożarowych może być natłok informacji i obrazów. Dlatego w odwołaniu do pamięci zmęczonego jednodniowego gościa być może nie zostały one odnotowane. Zauważalność gaśnic wśród gości przedstawia rys. 4.

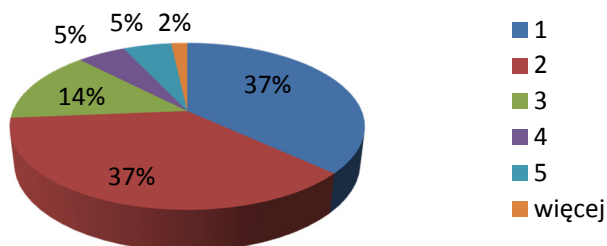
Rys. 4. Zauważalność gaśnic na piętrze zakwaterowania wśród gości hotelowych

Źródło: opracowanie własne

Osoby, które odpowiedziały „tak” na pytanie o zauważenie gaśnicy, widziały je w większości w ilości jednej lub dwóch sztuk. 14% ankietowanych zauważyło po 3 gaśnice na piętrze, czyli wszystkie. Pozostałe 12% widziało więcej niż 3 gaśnice (rys. 5.). Sytuacja taka jest możliwa, w przypadku, kiedy ankietowany zakwaterowany był na parterze. Ponieważ ilość rozmieszczonych tam gaśnic była większa, ze względu na dużą ilość pomieszczeń gospodarczych i ogólnoużytkowych. Tak było w 43% przypadków. Pozostałe osoby mieszkaly na pierwszym, drugim lub trzecim piętrze.

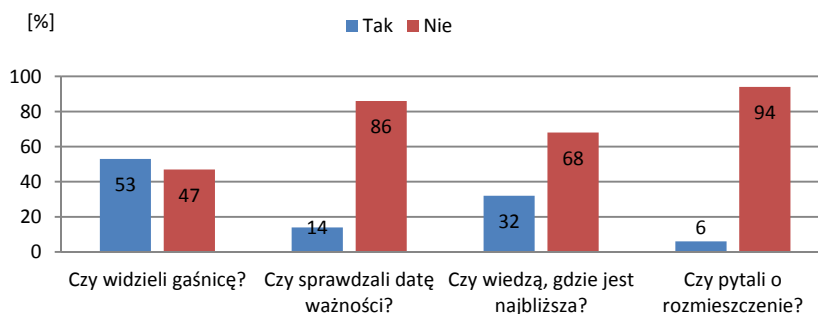
Rys. 5. Liczba gaśnic zauważonych przez gości hotelowych

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 6 przedstawia zestawienie wyników uzyskanych z pytań odnoszących się do obecności gaśnic. Dane dotyczą osób, które zauważyły gaśnice na piętrze zakwaterowania. Są to dane wyjściowe do interpretacji odpowiedzi na kolejne pytania.

Rys. 6. Gaśnice w świadomości gości hotelowych

Źródło: opracowanie własne

Z 53% ankietowanych, którzy odnotowali obecność gaśnic na piętrze zakwaterowania, zaledwie 14% pokusiło się o sprawdzenie jej daty ważności. Osobami, które sprawdzały datę przydatności do użytku byli wyłącznie mężczyźni. Spędzili w hotelu już 4 dni, z pobytu 4 – 6 dniowego. 86% wskazań odpowiedzi negatywnych zanotowano zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. Statystycznie odpowiedź „nie” była częściej wskazywana przez ankietowanych spędzających w hotelu do 3 dni. Sprawdzenie daty ważności daje wgląd w systematyczność i konsekwencje pracowników hotelu. Niestety, dobra wiara w kompetencje zarządców hotelu nie zwalnia z odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo. Lepiej się śpi ze świadomością, że gaśnica umieszczona zaraz koło pokoju była sprawdzana miesiąc wcześniej, niż nie wiedzieć czy w ogóle była poddawana konserwacji.

Na pytanie, czy ankietowany wie gdzie znajduje się najbliższa jego pokojowi gaśnica tylko 32% odpowiedziało pozytywnie. Zaskakujące, ponieważ wcześniej 53% przyznało, że widzieli gaśnice. Dysproporcja ta prawdopodobnie wynika z braku pewności, czy gaśnica, którą się widziało jest faktycznie tą najbliższą. Wątpliwości te są jak najbardziej uzasadnione w przypadkach, kiedy ankietowany widział jedną lub dwie gaśnice, gdy tymczasem na piętrze umieszczone są trzy. Daje to pozytywny obraz, iż ankietowani zdają sobie sprawę z tego, że ta jedna gaśnica, którą widzieli przy wyjściu ewakuacyjnym nie jest jedyną na piętrze.

Mogłoby się wydawać, iż 51% ankietowanych, którzy nie widzieli w ogóle gaśnicy oraz 68%, którzy nie wiedzieli, gdzie znajduje się najbliższa ich pokojowi gaśnica zapytają o to pracowników hotelu. Jednak wcale tak się nie stało. Zaledwie 5% ankietowanych zainteresowanych tematem udało się po informacje do pracowników hotelu. Cechą wspólną dla części tej grupy osób jest krótki czas pobytu. Jednak dotyczy to zaledwie, niewiele ponad połowy ankietowanych. Pozostałe 47% jednak opowiada się pobytom dłuższym niż 4 dni. Podawanie prawdopodobnych przyczyn takiego stanu rzeczy nie jest możliwe, ponieważ nie ma żadnego wytłumaczenia dla takiego zaniedbania.

Zakończenie i wnioski

Podstawowym założeniem stworzenia niniejszego opracowania było wykazanie istnienia oraz scharakteryzowanie specyfiki organizacji ochrony przeciwpożarowej w hotelu, jako przykładu turystycznego. W związku z czym należało odpowiedzieć na pytania: gdzie i czym się objawia? od czego zależy? czy i przez kogo jest zauważana? oraz w jaki sposób wpływa na bezpieczeństwo?

Literatura przedmiotu nie wyróżnia takiej sfery działalności ochrony przeciwpożarowej. Aczkolwiek po dokładniejszej analizie można zauważyć pewne prawidłowości, a mianowicie, w przypadkach hoteli, zabytków, obszarów turystyczno – rekreacyjnych i innych związanych z turystyką, wymogi przepisów są znacznie wyższe. Pozwala to wysunąć pierwszy wniosek, iż specyfika taka jest zauważana już na stopniu centralnym, tym samym uwzględniania, pomimo braku jej osobnego opracowania. Nie stanowi to problemu, dopóki organy wykonawcze KSRRG są świadome istnienia zagadnienia i przygotowywane są do prowadzenia akcji ratowniczo – gaśniczych w wyjątkowych warunkach. Przy czym nie należy zapominać, że strażacy oraz inni pracownicy ochrony przeciwpożarowej wciąż pozostają ludźmi. Zdają sobie sprawę z wartości kulturowej zabytków, które zdarza im się gasić lub kontrolować. Bo to również ich dziedzictwo narodowe. O ich przewadze stanowi wyższa świadomość konieczności ochrony przed pożarem i jego skutkami.

Jednak bardzo często, co podkreślają eksperci pożarnictwa przyczyną wyższych standardów przeciwpożarowych dla podmiotów turystycznych jest życie ludzkie, wartość i obowiązek jego ochrony w każdej sytuacji. Lakonicznie mówiąc zapewnienia bezpieczeństwa. Jednak ilekroć wspominało ludzi, jako podstawowy podmiot ochrony, to odwoływano się do ich barku wyobraźni i szkodliwości. Kompletnego braku świadomości funkcjonowania systemu ochrony przeciwpożarowej wokół nich.

Na podstawie analizy badań ankietowych można zaobserwować pewne tendencje w zachowaniu gości hotelowych. Przede wszystkim niską zdolność postrzegania elementów systemu ochrony przeciwpożarowej, w zależności od długości pobytu. Osoby przebywające w hotelu w okresie od 1 do 3 dni lub w pierwszych trzech dniach pobytu zauważały jedynie poszczególne elementy wyposażenia przeciwpożarowego, na podstawie których wysuwały tezy, że żadne niebezpieczeństwo nie ma prawa zaistnieć. Dopiero przy dłuższym pobycie, od 5 dni wzwyż, goście wykazywali większe zainteresowanie systemem bezpieczeństwa pożarowego. Wskazać można zatem na fakt całkowitego lub częściowego przerzucenia obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego na pracowników hotelu, bez poczucia własnej odpowiedzialności, a bezpieczeństwo przecież nie dotyczy człowieka dopiero od któregoś dnia pobytu.

Z powyższego wynika, że osobami, którym należy na zapewnieniu bezpieczeństwa pożarowego są wyłącznie osoby do tego bezpośrednio zobowiązane – pracownicy straży pożarnej, właściciele obiektów, gestorzy usług turystycznych, organizatorzy imprez. Przy czym zaznaczyć należy, iż obowiązek ten nałożony jest na każdą pojedynczą

jednostkę życia społecznego. Wspominając bezpieczeństwo, jako drugi poziom w piramidzie potrzeb Maslowa i jeden z najważniejszych czynników decydujących o wyjeździe turystycznym, trudno zaakceptować zaobserwowane zjawiska. Z tak niskim stanem świadomości na temat bezpieczeństwa pożarowego rozpowszechnionego we współczesnym społeczeństwie pozostaje liczyć na sprawność i efektywność systemu ochrony przeciwpożarowej.

Literatura

- Abramowicz M., Adamski R.G. (2002), *Bezpieczeństwo pożarowe budynków*, Warszawa, SGSP
- Bezpieczny hotel* (2003), (red.) Turakiewicz J., Warszawa, Polskie Zrzeszenie Hoteli
- Bielicki P. (1996), *Podstawy taktyki gaszenia pożarów*, Kraków, SA PSP Kraków
- Elementy bezpieczeństwa pożarowego budynków* (2005), (red.) Cholerzyński W., Warszawa, KG PSP
- Fejklowicz K. (2006), *Monitoring pożarowy i dźwiękowe systemy ostrzegawcze w Małopolsce*, „W akcji”, nr 2
- Kamiński A. (1995), *Technologia działań ratowniczo-gaśniczych*, Warszawa, SGSP
- Konecki M. (2003), *Nowoczesne metody działań ratowniczo-gaśniczych*, Warszawa, SGSP
- Korzeniowski L.F. (2008), *Securitologia. Nauka o bezpieczeństwie człowieka i organizacji społecznych*, Kraków, EAS
- Laurowski T. (2006), *Vademecum ochrony przeciwpożarowej*, Krosno, KaBe
- Lisiecki M. (1997), *Podstawy organizacji i kierowania w ochronie przeciwpożarowej*, Warszawa, SGSP
- Mazurek A. (1982), *Ochrona przeciwpożarowa w handlu i usługach*, Warszawa, Libra
- Mazurek A. (1988), *Vademecum ochrony przeciwpożarowej w handlu i usługach*, Warszawa, Libra
- Piekoszowski J. (2008): *Monitoring pożarowy. Analiza funkcjonowania na przykładzie miasta wojewódzkiego w latach 2003-2007*, „W akcji. Zabezpieczenia przeciwpożarowe”, nr 1
- Ratajczak D. (2005), *Działania Państwowej Straży Pożarnej na rzecz zmniejszenia zagrożenia życia ludzi w budynkach*, materiały z V Międzynarodowej Konferencji nt. „Bezpieczeństwo pożarowe budowli”, Warszawa – Miedzeszyn, Instytut Techniki Budowlanej
- Roczna statystyka interwencji za rok 2004, (2004), Warszawa, KG PSP
- Roczna statystyka interwencji za rok 2005, (2005), Warszawa, KG PSP
- Roczna statystyka interwencji za rok 2006, (2006), Warszawa, KG PSP

- Roczna statystyka interwencji za rok 2007, (2007), Warszawa, KG PSP
- Roczna statystyka interwencji za rok 2013, (2013), Warszawa, KG PSP
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 24 października 2005 r. w sprawie czynności kontrolno-rozpoznawczych przeprowadzanych przez Państwową Straż Pożarną (Dz.U. nr 225, poz.1934.)
- Sawicki T. (2008), *Badanie przyczyn pożarów. Mini słownik*, Katowice, Elamed
- Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej (2007), Warszawa, Ministerstwo Obrony Narodowej
- Ustawa z 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. nr 147, poz. 1229 z późn. zm.)
- Ustawa z 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. nr 12, poz. 68 z późn. zm.)
- Zarządzanie bezpieczeństwem* (2000), (red.) Tyrała P., Kraków, Wydawnictwo Profesjonalnej Szkoły Biznesu
-

Krzysztof Kaganek

krzysztof.kaganek@awf.krakow.pl

Joanna Krawczyk

Fire protection as an element of providing security – a chosen tourist example

Abstract

The main issues of the article touch on some fire protection aspects in the context of tourism which is the security of hotel guests. This article covers basic issues related to providing security and fire protection. The purpose of this article is to raise and diagnose awareness among tourists, including hotel guests with regard to fire protection. At

the hotel, in particular, this assessment may help us to find the right answer to the question about how security and fire protection are perceived by hotel guests. In order to do this, we have done a survey among 107 hotel guests at the hotel situated in Silesia.

Key words: *protection, fire, security, tourism*